

UN VIATGE DE LLUM

VARIACIONS DARWINIANES

BALTASAR PORCEL

El major esdeveniment en el que va del nou segle? Sens dubte l'accelerador de partícules o neutrons LHC, amb el qual temptejarem el coneixement de l'explosió i evolució del fabulós i atomitzat fenomen, o *Big Bang*, que presumiblement va constituir la creació de la vida en totes les seues facetes. I això esgarrifa si pensam que, 2.500 anys enrere, els pensadors presocràtics grecs ja van intuir la naturalesa del misteriós adveniment.

Com van especular sobre si es tractava d'una permanència còsmica, Parmènides, o de l'igni poder contradictori i eternitzat que fascinava el geni d'Heràclit. Mentrestant, Anaxàgores dibuixava un nombre infinit de partícules o gèrmens, la conjunció del qual motivaria la formació de tot allò visible. I Demòcrit imaginava aquell espai causal a la manera que ha estat concebut l'accelerador ginebrí, exasperat entre el buit i els àtoms. I, per descomptat, aliè a qualsevol teologia determinista.

Convicció que va continuar alenant en la ment humana durant segles, però perseguida per l'autoritat ideològica i armada. I per aquestra raó, velada fins que va eclosionar magnífica en arribat un altre geni: Charles Darwin, que en el veler *Beagle* va abordar tants punts oceànics en el seu viatge d'aventurera llum per trobar la confirmació biològica de la matèria en moviment, entremesclant-se i seleccionant-se. I de la negació de qualsevol *ordeno y mando* miraculós.

L'únic miracle som les espècies, pletòriques i distintes en els seus cossos i esperit en aliatge infinit. Encara que a Catalunya una simiesca efígie darwiniana fos l'emblema de l'Anís del Mono.

I és que, potser, a Espanya funcionam al revés de com volia Darwin. Perquè quan deia que la naturalesa es mou sense respondre a un pla previ ni a una meta prefixada, sembla com si ací s'esdevingués al revés: primer fixam un quadre i una finalitat, d'acord amb prejuís i sense

cap constatació, mentre obligam que el moviment broti d'una selecció també precedent.

I d'aquest dirigisme fins i tot en poden dir una autoria intel·ligent, o un creacionisme absolut, amb la qual cosa aquest ens o divinitat seria igualment culpable dels tsunamis, càncers, assassinats, Francos i Stalins.

I això em recorda les bruixes, perquè ara a Suïssa el Govern n'ha rehabilitat una, la darrera que va ser cremada viva, Anna Göldi. Els diables que els atribuïm ostenten forma de gats i serps; o sigui, déus egipcis casolans i savis; i el boc dels aquellarres prové de la reproductora divinitat cananea agrària. O sigui, símbols dels pobles enemics de Moisès.

I que, al capdavant, van constituir l'infern cristià, una suposada maldat inframundana que podia captivar-nos. Segons profit dels poderosos, aliens a la intel·ligència, l'art i la ciència, a la il·lusió. I així vam estar fins que, segle XVIII, el racionalisme laic dels Diderot i Voltaire, com Kant, va escampar la llavor del món modern.

El que va enfonsar el teocràtic Antic Règim i va obrir l'era de la democràcia, el pa en la taula i la il·lustració. Com Galileu o Servet havien fet experimentalment amb la ciència física. Que envanit xaruc aquell Lluís XIV, que damunt es creia Rei Sol! Quan aquest astre és sinònim material i conceptual de llibertat i energia!

Les que resplendeixen en la sencera obra de Darwin, alimentant i alegrant tantes flors i bestioles amb què, entranysablement, ens agermanam. Darwin, a qui cit emblemàticament, amb Dant, en el frontispici de la meua última novel·la, *Cada castell i totes les ombres*. A Dant per la seva harmonia poètica i per la vasta societat que porta a col·lació; a Darwin, per la seva profunda i al capdavant lluminosa veracitat transcendental.

Baltasar Porcel. Escriptor. El seu darrer llibre és *Cada castell i totes les ombres* (Edicions 62).

«L'ÚNIC MIRACLE SOM LES
ESPÈCIES, PLETÒRIQUES
I DISTINTES EN ELS SEUS
COSSOS I ESPERIT EN
INFINIT ALIATGE»

DARWINIANA

MONOGRÀFIC

